

Legato Borelli per il cappellano di S. Bartolomeo in Somasca

17 settembre 1504

(AGCRS, So 20; copia conforme del 2 ottobre 1728, not. Pietro Mussita, Bergamo)

Trascrizione di
p. Maurizio Brioli crs.
Somasca, 17 ottobre 2010

(c. 1r)

“(di altra mano, al margine sinistro: **Messe. 1504. 17 Settemb. / N. n.º 1. / 17 7bre 1504 / Legato Borelli / Capellano per Messe**)

In Christi nomine. Amen. Die decimo septimo Mensis Septembris 1504. Indictione Septima, in loco de Somascha Communis de Caloltio, Vallis Sancti Martini in domo habitationis infrascripti D.ni Andreae testatoris, praesentibus testibus infrascriptis.

Hoc est testamentum factum, conditum, et ordinatum per nuncupatum idest sine solemnitate verborum per D.m Andream filium q.m D. Tonoli dicti Borelli de Sopracornola habitatoris de Somascha sanum mente, sed aegrum corpore considerantem vitam huius seculi fore labilem et caducam, scientem se omnino esse moriturum, ignorantemque diem obitus sui.

In primis animam suam summo, et Altissimo Creatori commendavit. Item cassavit, et irritavit omnem alium suum testamentum et ultimam voluntatem, et dispositionem, dicendo, iubendo, et ordinando ne &c.

Item praedictus Andreas test. iudicavit, et legavit, iudicat et legat de bonis suis Vicinis de Somascha suppositis Ecclesiae dictae Sancti Bartolomei de Somascha infrascripta bona, et res, et ficta ut infra de quibus percipiuntur, seu percipi possint singulo anno librae quinquaginta imperiales bono denariorum, quas libras quinquaginta imperiales (£. 50 Ndr) ipsi Vicini expendere, et exborsare teneantur in uno Capellano tenendo ad dictam Ecclesiam dicti S.ti Bartolomei singulo anno et qui Capellanus celebret, et celebrare debeat dictis Missas, et Divina Officia in praedicta Ecclesia S.ti Bartolomei, quem Capellanum ipsi Vicini una cum heredibus predicti testatoris eligant, et tenere debeant ad praedictam Ecclesiam singulo anno. Et si ipsi Vicini omitterent, seu negligenter

(c. 1v)

facere ipsum Capellanum eligere, et illum manutenere, quod eo casu heredes praedicti testatoris iuris remediis cogere possint ipsos Vicinos ad elligendum ipsum Capellanum ad praedictam Ecclesiam, et ibi ipsum tenendum, aut quod ipsimet heredes ipsum Capellanum elligere possint. Ita tamen, quod nemo unquam de caetero possit, aut valeat impetrare ipsam Ecclesiam, nec ipsam intratam librarum quinquaginta imperialium; et si unquam impetrarent per aliqua persona, quod eo casu presens legatus cessare, et cassare debeat, nec unquam ipsas libras 50 ipsi supradicti impetrantes habere possit, aut valeant. Hoc tamen semper salvo, et declarato quod si de caetero praedicta Ecclesia S.ti Bartolomei separaretur, seu separari contigerit ab Ecclesia dicti S.ti Martini de Caloltio, quod tunc, et eo casu ipsi Vicini possint dotare si concordēs fuerint dotare praedictam Ecclesiam S.ti Bartolomei de praedictis libris quinquaginta imperialibus annuatim consignandis.

Quae ficta, et bona sunt haec, videlicet.

Petiae quatuor, aut quinque terrae sitae in territorio de Gagio, quas alias ipse testator adquisivit a Carizo de Gagio, pro ut apparet instrumentum dati, et venditionis rogatum per Joannem M. Stephani de Moiolis notarium seu praedictum eius filium, die, et anno in eo contentis, ad quod relatio habeatur.

Item quoddam fictum livellarium librarum trium cum dimidia imperialium; quod alias dabatur, et prestabatur ipsi testatori per Matheum q.m Laurentii Zuchi de Rossino, et modo per eius eredes pro ficto, et nomine ficti cuiusdam petiae terrae contentae et coherentiatiae in instrumentum investiturae

(c. 2r)

rogato per Petrum M.m Joannis de Moiolis notarium die, et anno in eo contento.

Item quoddam fictum livellarium solidorum quadraginta imperialium annuatim, et quolibet anno perpetuo, quod dabatur, et prestabatur ipsi testatori per Silvestrum de Gagio, et modo per eius eredes pro ut apparet instrumentum investiturae rogato per praefatum de Moiolis notarium die et anno in eo contentis.

Item quoddam fictum livellarium librarum trium imperialium quolibet anno perpetuo quod alias dabatur, et prestabatur praedicto testatori per Joannem et Antonium fratres f. q. Zanini de Prato Malato (*Prato Molone, in Erve?*) pro ficto, et nomine ficti certarum petiarum terrae contentae et coherentiatiae in instrumentum investiturae rogato per Bontadinum de Quarenghis notarium die et anno in eo contentis.

Item quoddam fictum librarum quinque imperialium livellarium quolibet anno perpetuo, quo dabatur, et prestabatur, et datur, et prestatur per Franciscum dictum Pagium filium q.m Vanoti de Mazzolenis de Calolzio pro ficto certarum petiarum terrae contentae et coherentiatiae in instrumentum investiturae rogato per M.m Joannem de Mazzolenis notarium die et anno in eo contentis.

Item quoddam fictum perpetuale, et livellarium solidorum quinquaginta imperialium quod dabatur, et datur ipsi testatori quolibet anno perpetuo per Joannem q.m Baptistini de Valsicis de Sala pro ficto terrae contentae et coherentiatiae in instrumentum investiturae rogato per praefatum M.m Joannem de Moiolis, die et anno in eo contentis.

Item quoddam fictum perpetuale, et livellarium librarum trium imperialium quod dabatur, et prestabatur per haeredes Martini Lombardi de Benaleis de Somascha pro ficto certarum petiarum terrae contentae in instrumentum investiturae rogato per praedictum M.m Joannem de Moiolis notarium die et anno in eo contentis.

Item quoddam fictum solidorum quadraginta imperialium quod fit et fieri omni anno perpetuo ipsi testatori per Jacobum de Tarchis de Erve, pro ficto et nomine ficti cuiusdam petiae terrae contentae in instrumento investiturae rogato per praedictum M.m Joannem

(c. 2v)

de Moiolis notarium die et anno in eo contentis.

Item quoddam fictum perpetuale solidorum quadraginta imperialium, quod fit modo per praedictum de Tarchis de Erve pro ficto, et nomine ficti cuiusdam petiae terrae contentae et coherentiatiae in instrumento investiturae rogato per praedictum de Moiolis sub die et anno in eo

contentis.

Item quoddam fictum librarum trium cum dimidia imperialium quod fit annuatim per haeredes Joannis dicti Mazzoleni de Costaloterio pro ficto cuiusdam petiae terrae contentae et coherentiae in instrumento investiturae rogato per Bontadinum de Quarenghis notarium die et anno in eo contentis.

Item quoddam creditum librarum ducentum imperialium quod ipse testator habere debet a Jacobo q. Bonominiae Gualdrini (*Gualderisi?*) de Supracornola, quae pecuniae debent expendi in tot bonis stabilibus de quibus haberi possit fictum librarum decem imperialium.

Item quamdam petiam terrae ronchivam, et vidatam iacentem in territorio de Somascha ubi dicitur in Gazzolo, cui coheret a mane [*due righe di spazio vuoto ndr*]

Item quamdam aliam petiam terrae vidatam, et ronchivam iacente in praedicto territorio ubi dicitur in Straventio, cui coheret a mane Antonii q. Bernardi de Ayroldaa de Somascha, a meridie Antonii de Bonominiae de Bruco (*Leuco?*) et imparte protasii q. Vanoti Paerini betoni, a sero haeredum Antonii olim M.i Paerini Betoni, et a montibus q. M. Betoni, quae est perticarum duarum, vel circa.

Et ab inde super si praedicta non fuerint sufficientia ad praedictas libras quinquaginta imperiales quod insuper instituti eius haeredes teneantur de bonis propriis donare, et emere unam proprietatem de qua percipi possit totum illud, quod deficient ad praedictam summam librarum quinquaginta imperialium, et praedicta etiam fiant ad dictamen sapientis si opus fuerit.

(c. 3r)

Nota, quod in margine folii antescrptorum capitulorum adest quaedam glosa, et quoddam capitulum extensum per longum dicti marginis, quod mihi non videtur consimilis literae, quod dicit seu videlicet.

Quae omnia praedicta ipse testator fecit, et facit cum hac resservatione quod si aliqui de dictis fictibus supranominatis voluerint se liberare a dictis fictis possint emere alia ficta equivalentia, et ea assignare ipsis Vicinis in contracambium.

Item salvis praedictis idem testator iudicavit, et legavit, et iudicat et legat de bonis suis Joanninae, Petrinae, Togninae et Olivarae sororibus eius filiabus legitimis et naturalibus tempore quo se nubent, vel Religione intrabunt, libras ducentum quinquaginta imperiales pro qualibet earum in denariis, et in fornimentis iuxta consuetum, eisque obligavit omnia sua bona, quas quidem libras ducentum quinquaginta imperiales pro quaque earum ipsae sorores, seu agentes pro eis habere, et consequi possint. Statim post mortem ipsius testatoris ad hoc ut cum ipsis denariis hae emere possint, aud aliis ad societatem et lucrum dare, ut de ipso lucro se ipsis subveniendo, se alere possint usque ad earum nuptum salvis &c.

Item salvis praedictis idem testator dixit voluit, et ordinavit, quod infrascripti eius haeredes teneantur emere unum fictum librarum quatuor imperialium singulo anno, et illud assignare Vicinis, et Sindicis praedictae Ecclesiae dicti S.ti Bartolomei de Somascha ad hoc ut de ipsis libris quatuor imperialium singulo anno perpetuo habendis, ut supra ipsi Vicini emere possint tot oleum, et ceram valor eorundem expendatur in praedicta Ecclesia in celebratione Missarum, et Divinorum Officiorum, salvis &c.

Item salvis praedictis ipse testator fecit, voluit et ordinavit quod D. Elisabet eius uxor

legitima, et filia D. Melchioris de Moiatii de Povuco (*Rossino?*) toto tempore vitae suae vivente in habitu viduali, et custodiente lectum viduale ipsius testatoris, habeat, teneat, et possidet pro victu, vestitu, et alimentis suis una cum praedictis suis

(c. 3v)

filiabus omnia infrascripta bona.

Primo quandam petiam terrae casatam cum una domo silterata solerata ac plodata, et una lobia seu cavata de ante, sita in loco de Somascha cum corte a monte partim suis coheret a meridie & haeredum Bonzanini de Somascha, ab aliis vero partibus strata, cum lectis duobus, et fornimentis, item omnia utensilia massaria, sibi tam in coq.a quadam, quam aliunde iuxta conditionem suam, et cum modico terrae ortivae sitae in d.o loco de Somascha, cui coheret a mane pred.ti testatoris, a meridie & incessus, a sero & haeredum Castelli de Benaliis, et a montibus & haeredum Gasparini de Benaleis, quae est tabularum trium vel circa.

Item quandam petiam terrae ronchiva, buschiva, iacentem in territorio de Somascha, ubi dicitur in Ronco sub Rocha, cui coheret a mane & haeredum Lombardi de Somascha in parte communis, a meridie & tantum per Bertolomeum q.m Tomnei praedicti de Benaleis in parte haeredum Colae de Benaleis, a sero & via, et in parte praedictorum haeredum Colae, et a montibus & Ecclesiae dictae S. Protasii de Vercurago, quae est perticarum tredecim vel circa.

Item de quadam alia petia terrae aratoria, et vidata cum certis plantis olivarum supra iacente in territorio de Somascha, ubi dicitur in Martesano, et in Costaiolo, cui coheret a mane & praed.i testatoris et in parte haeredum Paerini Betoni de Benaleis, a meridie & similiter praedictorum haeredum, a sero & similiter praedictorum haeredum et a montibus similiter, quae est perticarum quatuor, et tabularum duodecim in circa.

Item de quadam alia petia terrae aratoriae et vidatae iacente in praed.o territorio ubi dicitur in Pradello cui coheret &c. (*a margine*: perticarum trium).

Item de quadam alia petia terrae silvata, et implantata iacente in praed.o territorio ubi dicitur ad Silvetam, cui coheret a mane & praedicti testatoris, a meridie & haeredum Tomnei praedicti, a sero & incessus, et a montibus & praedicti testatoris, quae est perticarum unius cum dimidia vel circa.

(c. 4r)

Glosa in margine posita praedicta est, videlicet.

Item de quadam (*spazio vuoto*) sita prope ortum praedicti testatoris.

Item quod ipsa D. Elisabet uti possit arrea et porticu sitis prope sedumen praedicti testatoris cum infrascriptis haeredibus.

In corpore sequitur.

Quae quidem bona post mortem dictae Elisabet remaneant infrascriptis suis haeredibus salvis &.

Item salvis praedictis ipse testator voluit, ordinavit quod casu quo unquam de cetero aliqua ex sui filiabus quod tam maritatis, quam in presentiarum maritandis remaneret vidua, seu viduae et vellent redire domum ipsius testatoris, quod possint ad earum beneplacitum redire, et stent, et

habitent in praedicta petia terrae casata supra assignata ipsi D. Elisabet, salvis &.

Item salvis praedictis idem testator instituit, et iure institutionis reliquit sibi haeredes et successores universales ore suo prop.o nominando Joannem Jacobum, Joannem Antonium, Bartolomeum, Joannem, Petrum, et Bernardinum, fratres eius filios legitimos, et naturales super omnibus suis bonis, et iuribus mobilibus et immobilibus, et equali portione, salvis &.

Item dedit, decrevit, et ordinavit praedictam D. Elisabet eius uxorem legitimam, et filiam D. Melchioris de Moliatiis, ipsum D. Melchiorem, aut D. Jacobum Antonium eius filium, Jacobum q. Martini Bonaiti de Supracornola, Joannem Antonium de Sala, Valdricum f. q.m D. Joannis Gualdrici (*Gualderisi?*), et Silvestrum de Mangilis tutores, et curatores generales ipsorum Petri, et Bernardini fratrum eius filiorum minorum, et earundem eius filiarum, videlicet tutores generales usquequo pervenerint ad etatem quatuordecim annorum, et curatores generales usque ad etatem decem octo annorum, qui tutores, et curatores seu minor pars eorum possint, et valeant contrahere, et distrahere, et comparere in iudicio & quecunque dicere, agere, et experiri quae utilia fuerint

(c. 4v)

pro ipsis minoribus, liberans eos ab omni onere faciendi Inventarium, et rationem reddendi &.

Item salvis praedictis idem testator iudicavit, et legavit filiae q.m Antonii dicti Roseti de Beledo tempore eius nuptiarum vel religionis ingressus libras decem imperiales cum una zarheta, seu una garheta, videlicet post decessum ipsius testatoris, et pro anima sua &.

Item salvis praedictis idem testator iudicavit, et legavit de bonis suae Mariae eius filiae, et uxoris Silvestri de Mangillis ultra dotem sibi datam ducatos duos auri, pro quibus voluit, et iussit &.

Item iudicavit, et legavit (*spazio vuoto*) similiter eius filiae et uxoris Ambrosii de Brinis de Carenno ducatum unum auri ultra dotem alias sibi datam, et voluit, et iussit &.

Quae omnia, et singula & valere, et tenere &.

Praesentibus testibus D.mo Pb.ro Joanne fil. q. Simonis Fontanae de Brinis de Carenno, Joanne fil. q.m Benalii olim Protasii de Benaliis, Cardrino (?) fil. q.m Bonzanini de Benaliis, Ant.o q.m Joanni de Valsichis, Andriolo fil. q.m Gasparini olim Bonzanini de Benaliis, Petro fil. q.m Agostini olim Protasii praedicti, et Ant.o f. q.m Bernardi de Ayroldis de Somascha omnibus & et pro secundis notariis interfuerunt Joannes Gasparinus de Mazzolenis, et Franciscus Bontadini de Quarenghis notarii &.

Subscriptiones notariorum haec sunt videlicet.

Ego Joannes Gasparinus de Mazzolenis not.s pub.s Berg.mi rog. huic instrumento testamenti, et omnibus in eo contentis pro secundo not.o interfui, et ad confirmandum me subscripsi com praedictis glosis et cassaturis.

Ego Franciscus Bontadini de Quarenghis not.s pub.s Berg.mi rog. huic intrumento testamenti, et omnibus in eo contentis pro secundo not.o interfui, et ad confirmandum me subscripsi cum praedictis glosis, et cassaturis &.

(c. 5r)

Ego Petrus Joannis de Moiolis not.s pub. Berg.mi praedictis omnibus interfui rogatus tradidi,

et pro fide subscripsi &.

Ego Gulielmus fil. q. D. Donati (*spazio vuoto*) de Nembro habitator de Corte not.s pub.s Berg.mi praesens instrumentum testamenti, et omnibus in eo contentis ex originali existente in quadam filia Instrumentorum rogatorum per praedictum Petrum de Moiolis fideliter exemplavi et in fide me subscripsi.

P. + M. Ego Petrus fl.s q.m Petri Antonii de Mussitis civis, ac V. A. Not.s pub.s Bergomi praesens exemplum ex alio simili antiquo exemplavi fideliter extraxi de verbo ad verbum, in quorum fidem cum signo me subscripsi &. hac die 2 octobris 1728”.